

Handlingsplan for forskerutdanningen ved Universitetet i Stavanger 2011-2014

Forord

Forskerutdanningen er en av de viktigste oppgavene for Universitetet i Stavanger (UiS). UiS har som mål å være en nyskapende og innovativ forskningsinstitusjon. Samtidig konkurrerer UiS med andre universitet, høyskoler og internasjonale forskningsinstitusjoner om de fremste forskerkandidatene. En sterk forskerutdanning er med på å gjøre UiS til en attraktiv forskningsinstitusjon.

Forskerutdanningen skal styrkes og videreutvikles som den tredje syklus i utdanningsløpet. Det vil sikre at forskning og utdanning bindes tettere sammen. Dessuten kan forskerutdanningen bidra til en fremtidsrettet tverrfaglighet som ofte synliggjøres i møtet mellom forskning og samfunnets behov for forskning. En sterk og framtidsrettet forskerutdanning kan sikre UiS de beste forskerkandidatene og styrke forbindelsen mellom forskning, utdanning og samfunn.

Om forskerutdanningen ved UiS

Det foreligger en innstilling til *Handlings- og utviklingsplan plan for forskerutdanningen ved UiS*, fra februar 2010. Planen beskriver forskerutdanningen ved UiS, samtidig som den presenterer mål for utdanningen og nødvendige tiltak for å oppnå målene. Den foreliggende planen, *Handlingsplan for forskerutdanningen ved UiS, 2011-2014* er en forkortet versjon av planen fra februar 2010, og mål og tiltak i denne er ivare tatt i den foreliggende forkortede planen.

Overordnede mål for forskerutdanningen ved UiS er:

- Å videreutvikle forskerutdanningen som en organisert utdanning
- Å videreutvikle ph.d.- studiet som tredje syklus i fakultetenes utdanningsløp
- Å styrke satsingsområdene og utvikle den tverrfaglige basis

Oversikt over forskerutdanningen ved UiS

Forskerutdanningen ved UiS er i dag knyttet til åtte doktorgradsprogram fordelt på tre fakultet.

Det humanistiske fakultet	Lesevitenskap Spesialpedagogikk
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	Ledelse Risikostyring og samfunnssikkerhet
Det teknisk-naturvitenskapelige fakultet	Biologisk kjemi Informasjonsteknologi Offshoreteknologi Petroleumsteknologi Risikostyring og samfunnssikkerhet

Antall doktorgradskandidater ved UiS er pr august 2010 til sammen 221 kandidater. I tillegg kommer en del stipendiater og fast ansatte som er tatt opp på doktorgradsprogram på andre læresteder. I 2009 ble det kreert 29 nye doktorer ved UiS. Det innebærer en god økning fra tidligere år:

Avlagte doktorgrader 2005-2010

År	2005	2006	2007	2008	2009
Antall doktorgrader	6	13	18	12	29

Samarbeid er viktig for å styrke utdanningen og øke antall uteksaminerte doktorgradskandidater. I tillegg til våre egne dr.gradsplattformer har en vedtatt å satse på nettverksbaserte forskerskoler. Det er i dag etablert seks nettverksforskere skoler på nasjonalt nivå støttet av Norges forskningsråd. UiS deltar i tre av disse, den nasjonale forskerskolen for utdanningsvitenskap (NATED), den nasjonale forskerskolen i lærerutdanning (NAFOL) og den nasjonale forskerskolen i Business Economics and Administration (NFB). Dessuten er det etablert en fakultær forskerskole i Literacy ved Det humanistiske fakultet som samarbeider med University of Lancaster og Universitet i Göteborg, og SV-fakultetet har samarbeid med Beijing Institute of Fashion Technology.

Hovedmål for forskerutdanningen 2011-2014

Arbeidet med å styrke forskerutdanningen ved UiS tar utgangspunkt i at det skjer store endringer i forskerutdanningen, både nasjonalt og internasjonalt. Dette gir føringer for innhold og relevans i utdanningen. De sentrale føringene er av avgjørende betydning for arbeidet med handlingsplaner og for implementering av disse. Det vil si at planer og mål må revurderes jevnlig, og at planperiodene blir korte.

Hovedmål 2011 - 2014

1.	Styrke organisering av ph.d.-utdanningen
2.	Øke rekruttering og forenkle opptak og ansettelsesprosedyrer
3.	Styrke veiledning og øke gjennomstrømning
4.	Utvikle samarbeid og styrke internasjonalisering

1. Styrke organisering av ph.d. - utdanningen

Målsetting om å styrke ph.d.-utdanningen ved UiS berører både intern organisering, utvikling av programområdene, kvalitetssikring av kursporteføljen og samarbeid om forskerskoler.

Det er mange ulike tilknytningspunkter mellom doktorgradskandidater og UiS. For kandidatens del dreier det seg om å være ansatt som stipendiat, eventuelt som eksternt ansatt, kombinert med å følge et studieløp. For institusjonens del dreier det seg om å forholde seg til en ansatt som også er kandidat, og som skal følges opp i forhold til program, veiledning og utdanning. For å styrke ph.d.-utdanningen ved UiS er ansvarsfordelingen mellom institutt, fakultet og institusjon vurdert. Instituttleders rolle må styrkes, og ansvarsfordelingen mellom veileder, prodekan og faglige ledere blir nærmere vurdert, blant annet med tanke på behandling av avvik.

Utvikling av robuste programområder som støtter opp om doktorgradsplattformene våre, en av UiS' hovedstrategier, i tråd med strategien som er nedfelt i *Strategidokument for UiS, 2009-2020*. Det vil blant annet si at programområder for forskning skal prioriteres ved tildeling av stipendiatstillinger.

Utvikling av forbindelseslinjene mellom programområder og forskerutdanning vil styrke begge områder.

Styrking av egne doktorgradsprogram vil skje ved at utvikling av tverrfaglige komponenter og overførbare kunnskaper, såkalte *transferable skills*, blir vektlagt. Som eksempel på disse kan nevnes akademisk skriving, prosjektsøknadsskriving, presentasjonshåndtering, forskningsledelse og prosjektledelse. Temaene vil inngå i opplæringsdelens kurs i metode og vitenskapsteori.

Kvalitetssikring av egen kursportefølje styrkes ved implementering av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket i forskerutdanningen. Det skjer blant annet ved beregning av studiepoeng på ph.d.-nivå og ved fastsetting av metode for evaluering av emner og studieplaner. Innføring av bestått/ikke-bestått som vurderingsform ved alle ph.d.-emner, er med på å legge til rette for mobilitet og utveksling. Bruk av bestått/ikke bestått som karakteruttrykk i ph.d.-utdanningene er anbefalt av Universitets- og høgskolerådet.

Deltakelse i de nasjonalt nettverksbaserte forskerutdanningene, eksemplene er nevnt ovenfor, er et særpreg ved forskerutdanningen ved UiS. Det er viktig at disse videreføres. Samtidig søkes det nye samarbeidsrelasjoner med andre institusjoner og forskerskoler for å utvikle doktorgradsprogrammene ved UiS.

Konkrete tiltak	Tidsplan
Utvikle forskerutdanningene sammen med programområdene for forskning	2011 - 2014
Utvikle egne programområder ved å søke samarbeid med andre nettverksforskere	2011 - 2014
Styrke instituttleders rolle	2011-2012
Vurdere ansvarsfordeling mellom veileder, prodekan og faglige ledere	2011
Implementere nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk	2012
Innføre bestått/ikke-bestått som evaluering	2010

2. Øke rekruttering og forenkle tilsettings- og opptaksprosedyrer

Økt rekruttering til forskning krever at flere velger forskerutdanning og senere en forskningskarriere. For å rekruttere til forskning er det viktig å motivere både egne masterstudenter og eksterne studenter til å søke forskerutdanning. I rekrutteringsarbeidet er det avgjørende at informasjon om utdanning og forskning er lett tilgjengelig. Dessuten er det en målsetting å etablere en portalløsning for å styrke kommunikasjon og informasjonsflyt mellom kandidatene og UiS.

Forenkling av prosedyrer ved tilsetting og opptak er et mål. I dag praktiseres ulike rutiner ved tilsetting og opptak ved de ulike fakultet. Ved fakultet hvor prosjektbeskrivelse følger med utlysning av stipendiatstillinger, bør opptak og tilsetting kunne foretas i en og samme prosess.

Ved fakultet hvor kandidaten selv i samråd med veileder utformer prosjektbeskrivelse, skal opptak på programmet foretas innen 3 måneder etter tilsetningsvedtak. Tiltredelse i stipendiatstilling skal skje på bakgrunn av vedtak om opptak på dr. gradsprogram. Prøveperioden for stipendiatstillinger er 6 måneder, som for andre stillinger, og må brukes aktivt.

Konkrete tiltak	Tidsplan
Holde informasjonskurs om ph.d.utdanning internt og eksternt og styrke informasjon på nettet	2011 - 2014
Spre kunnskap om ph.d. grad til arbeidsmarkedet gjennom faglige nettverk	2011 - 2014
Samordne tilsettings- og opptaksprosedyrer for å legge til rette for god rekruttering, samtidig som nasjonale forskrifter følges	2011
Bruke prøveperioden ved ansettelse aktivt	2011

3. Styrke veiledning og øke gjennomstrømming

Veiledning av ph.d.-kandidater innebærer foruten faglig veiledning at det blir lagt til rette for faglig integrering av kandidater, og at det administrative ansvaret blir ivaretatt. Integrering av ph.d.-kandidater skjer gjennom introduksjon i relevante fagmiljø og nettverk, som ph.d.- forum, forskerforum, forskergrupper, og ved at kandidater presenterer egen forskning på seminar eller ved annen vitenskapelig virksomhet. Dessuten brukes ordning med kontorfellesskap der det er hensiktsmessig. Til veileders administrative oppgaver ligger det bl.a. å orientere kandidater angående plikter, muligheter og tilbud ved institusjonen

Med et økt antall doktorgradskandidater ved UiS øker behovet for å utvikle veiledningskapasiteten. For å rekruttere nye veiledere etableres det et årlig sentralt veilederkurs hvor faglige vitenskapsteoretiske tilnærminger blir ivaretatt. I tillegg blir det lagt opp til å innføre en mentorordning mellom erfarne og yngre veiledere. Et junior-/seniorperspektiv innenfor veilederkorpset innebærer en gjensidig og dynamisk styrking av kompetansen mellom forskere med ulik erfaring. For å utnytte forskningsressursene bedre må veiledning av ph. d.-kandidater inngå i arbeidsoppgavene til professor II og post.doc.

Gjennomstrømningsproblematikk er et aktuelt tema i all norsk forskerutdanning. Bedring av veilederkapasiteten virker positivt på gjennomstrømmingen. På samme måte vil bedre samordning av rutiner for medarbeidersamtaler og fremdriftsrapportering ha positiv effekt. Dessuten vil etablering av tydelige milepæler for progresjon, som oppstartsamtale og midtveisevaluering, og vedtak om obligatorisk framlegg under studiet, øke gjennomstrømmingen. Kontinuerlig drift av forskningsseminarer og etablering av faglige møteplasser ved fakultetene er virkemidler som blir prioritert.

Konkrete tiltak	Tidsplan
Arbeide for å bygge opp veiledningskapasitet gjennom rekruttering	2011 - 2014
Etablere et årlig todagers veilederkurs spesielt for førstegangsveiledere	2011
Synliggjøre veileders administrative oppgaver i avtaleverket	2011
Bedre oppfølgingen av krav om obligatoriske framlegg under studiet	2011 - 2014
Etablere faglige møteplasser ved fakultetene	2011

4. Videreutvikle samarbeid og styrke internasjonalisering

Det er et mål å videreutvikle et tverrinstitusjonelt, lokalt, nasjonalt og internasjonalt vitenskapelig samarbeid med tanke på økt mobilitet, økt behov for biveiledere fra andre institusjoner og de nye muligheter for samarbeid om fellesgrader og cotuteller (fellesgrad – ”under felles beskyttelse”) som dette kan gi. Det er inngått en strategisk samarbeidsavtale mellom UiA og UiS om undervisning, forskning og nye læringsarenaer, og UiS deltar i Vestnorsk nettverk – Forskerutdanning, VNN- FU, med andre universitet og høyskoler på Vestlandet.

Det internasjonale samarbeidet ved UiS skal være forskningsbasert, og aktivitetene skal i størst mulig grad være basert på det vitenskapelige personalets internasjonale forskningssamarbeid og nettverk, jf. *Strategidokument for Universitetet i Stavanger, 2009-2020*. De viktigste samarbeidsrelasjonene er de som fører til stor grad av totalitet i samarbeidet, som med ansattutveksling og studentutveksling. I særlig grad er samarbeid som også omfatter ph.d.-kandidater, viktig, enten det skjer ved utveksling, ved nettverksbygging eller ved annet forskningssamarbeid.

For å styrke videre innsats for internasjonalisering skal det arbeides strategisk for å etablere internasjonale kontakter og formalisere samarbeid som foregår med eksisterende faglige nettverk. Dessuten skal det utarbeides rutiner for rekruttering og mottak av utenlandske ph.d.-kandidater som finansieres gjennom ulike støtteordninger.

For å øke utbytte av utenlandsopphold for både kandidater som gjennomfører oppholdet, og for UiS, som bidrar til det, innføres det krav om muntlig rapportering fra utenlandsopphold i fagmiljø og/eller i egnet forum.

Konkrete tiltak	Tidsplan
Arbeide for økt nasjonalt og internasjonalt samarbeid ved forskerutdanningen og programområdene	2011 - 2014
Utnytte internasjonale forskningsprogrammer, Marie Curie Actions etc	2011 - 2014
Arbeide for å styrke og formalisere eksisterende faglige nettverk	2011 - 2014
Utarbeide rutiner for mottak av utenlandske ph.d.-kandidater	2011
Revidere retningslinjer for utenlandsopphold og innføre krav om obligatorisk muntlig rapportering	2011

Oppsummering

For å styrke forskerutdanningen ved UiS ble det i 2008 nedsatt et bredt sammensatt utvalg som skulle kartlegge forskerutdanningen ved egen institusjon og komme med forslag til et videre strategisk arbeid. I februar 2010 forelå innstillingen til *Handlings- og utviklingsplan for forskerutdanning*, med blant annet forslag om 61 ulike tiltak for å styrke utdanningen. Den foreliggende plan, *Handlingsplan for forskerutdanning 2011-2014*, er en oppfølger av innstillingen, og den ivaretar mål og tiltak i den store planen. Det tas sikte på en revurdering og bearbeiding av den foreliggende planen i 2014 for den neste planperioden 2015-2017.